

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-352-73>

УДК 338.432:005.591.6

JEL classification: Q13, L21, O31

ФЕДАШКО Тарас

Волинського національного університету імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0009-0001-2130-173X>

ІННОВАЦІЙНО-СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

В статті доведено, що сучасна парадигма розвитку агропромислового підприємства передбачає його трансформацію у високотехнологічний інтелектуальний центр, що базується на синергії біотехнологій, цифрового управління та великих даних. Обґрунтовано, що стратегічна конкурентоспроможність українського АПК у довгостроковій перспективі залежатиме від здатності суб'єктів господарювання конвертувати економічні виклики у драйвери цифрової трансформації.

Зазначено, що інноваційно-стратегічні орієнтири розвитку агропромислових підприємств у повоєнний період мають базуватися не на простому відтворенні втрачених потужностей, а на принципі відбудувати краще, ніж було. В умовах інфраструктурних руйнувань стратегічним активом стає не лише площа оброблюваної землі, а якість цифрових даних про неї. Доведено, що здатність підприємства миттєво змінювати виробничу модель залежно від динаміки ринкових дисбалансів стає головним критерієм його життєздатності.

Кластерне структурування агропромислового сектору дозволило обґрунтувати диференційований підхід до його повоєнного відновлення, де ефективність стратегій визначається конвергенцією типу розвитку підприємств та інституційного середовища. Встановлено, що цифровізація, екологізація та глибока переробка є універсальним ядром інновацій, проте масштаби їх реалізації та соціальний вплив залежать від специфіки конкретного кластера. Доведено тяжіння галузі до експортно-інвестиційної моделі, що вимагає інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості та адаптації до стандартів ЄС. Успішна трансформація агропромислових підприємств потребує впровадження кластерно-орієнтованої політики, де інноваційні стратегії бізнесу поєднуються з активною державною підтримкою у сфері страхування ризиків та розвитку інфраструктури.

Ключові слова: розвиток, агропромислове підприємство, інноваційно-стратегічні орієнтири, повоєнне відновлення, потенціал, інновації, кластер, виробнича інфраструктура.

FEDASHKO Taras

Lesya Ukrainka Volyn National University

INNOVATIVE AND STRATEGIC GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF AGRO-INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE POST-WAR PERIOD

The article demonstrates that the modern paradigm of agro-industrial enterprise development involves transforming it into a high-tech intellectual center based on the synergy of biotechnology, digital management, and big data. It is substantiated that the strategic competitiveness of the Ukrainian agro-industrial complex in the long term will depend on business entities' ability to convert economic challenges into drivers of digital transformation. It is noted that the innovative and strategic orientations for the development of agro-industrial enterprises in the post-war period should be based not on the simple reproduction of lost capacities, but on the "build back better" principle. In the context of infrastructural destruction, not only the area of cultivated land but also the quality of digital data about it becomes a strategic asset. It is proven that an enterprise's ability to instantly change its production model depending on the dynamics of market imbalances becomes the main criterion for its viability. The cluster structuring of the agro-industrial sector enabled the substantiation of a differentiated approach to its post-war recovery, in which the effectiveness of strategies is determined by the convergence of enterprise development and the institutional environment. It is established that digitalization, greening, and deep processing constitute the universal core of innovations; however, the scale of their implementation and social impact depend on the specifics of a particular cluster. The industry's gravitation toward an export-investment model is proven, requiring integration into global value chains and adaptation to EU standards. Successful transformation of agro-industrial enterprises requires implementing cluster-oriented policies, combining innovative business strategies with active state support in risk insurance and infrastructure development.

Keywords: development, agro-industrial enterprise, innovation-strategic benchmarks, post-war recovery, potential, innovations, cluster, production infrastructure.

Стаття надійшла до редакції / Received 05.02.2026

Прийнята до друку / Accepted 05.03.2026

Опубліковано / Published 31.03.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Федашко Тарас

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасна парадигма функціонування аграрного сектору диктує умови, за яких сталий розвиток підприємства є неможливим без чітко визначених стратегічних орієнтирів інноваційного характеру. Наразі, впровадження інновацій трансформувалося з допоміжного інструменту в домінуючий чинник життєздатності бізнесу. Серед головних аспектів впливу інновацій слід назвати комплексний підхід до розв'язання проблем, інструменти конкурентної боротьби та управлінську вертикаль. Тож інноваційна складова має бути

гармонічно вбудована в загальну систему управління, що на стратегічному рівні передбачає формування оптимізацію виробничих процесів, автоматизацію обліку та впровадження елементів точного землеробства.

Завдання, що постануть перед українськими агропромисловими підприємствами у повоєнний період, будуть стосуватися не лише відновлення виробничих потужностей, а й адаптації до нових економічних, логістичних, безпекових та екологічних викликів. Відомо, що в прискоренні модернізації, підвищенні продуктивності та конкурентоспроможності агросектору провідну роль відіграють інновації. Тож стає зрозумілим, що інноваційні рішення стають не розкішшю, а обов'язковим елементом сталого розвитку підприємств.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичний базис, сформований у роботах таких практиків і науковців, як В. Бойко, Л. Бойко, О. Гончаренко, В. Давиденко, О. Жеус, Н. Жидовська, О. Зайцев, Ю. Луценко, М. Малік, М. Негрей, М. Полегенька, О. Прокопишин, О. Рагулич, О. Трофімцева, Б. Хахула, О. Шпикуляк та інших, дозволяє визначити основні орієнтири для інноваційної трансформації аграрних підприємств. Відповідно до сучасних досліджень, стратегічні напрями інноваційного розвитку частіше базуються на адаптації до ринкових сил на внутрішніх і зовнішніх сегментах та міжнародних стандартів [2, 4, 9], технічному переозброєнню [1, 4, 6, 8], створенню конкурентних переваг [3, 9], інтелектуалізації праці [1, 3, 4, 8, 9]. Особливої ваги набуває інноваційний вектор розвитку великих агрохолдингів, які, будучи вже стали на шлях технологічного оновлення галузі та водночас стикаються з необхідністю для забезпечення екологічної та соціальної збалансованості. Попри наявне методологічне підґрунтя, критичні зміни через війну вимагають переосмислення інноваційних пріоритетів, де рушійними силами мають стати цифровізація, ресурсозбереження та адаптивні механізми підтримки агробізнесу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

За мету дослідження було обрано визначення системи інноваційно-стратегічних орієнтирів розвитку агропромислових підприємств у повоєнний період, яка є основою обґрунтування державної та регіональних програм підтримки аграрної політики, а також розвитку на рівні окремих агропідприємств та їх інтеграційних утворень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Зараз трансформація світової торгівлі та логістичний хаос диктують необхідність у нових системних підходах, що розраховані на тривалу перспективу. Щодо українських агропідприємств, то вони повинні не лише відновити експорт, а й інтегруватися в нові міжнародні аграрні ланцюги. Крім того, світові тенденції переходу до «зеленої» економіки та жорсткі вимоги до ресурсозбереження зумовлюють необхідність стратегічних змін у менеджменті агросектору. Це передбачає впровадження інновацій у сферах збереження біорозмаїття, сталого природокористування та адаптації до кліматичних викликів. Не слід забувати й про те, що агросектор є одним із основних роботодавців в Україні, особливо в сільській місцевості. Тож інноваційний розвиток підприємств сприяє підвищенню рівня доходів населення, формуванню нових робочих місць, а також зміцненню соціальної стабільності в регіонах.

У цьому контексті слід зауважити, що вплив збройного конфлікту на продовольчу безпеку має глобальний характер, оскільки роль українського фермерства сьогодні виходить за межі національної економіки, та є фундаментом, на якому тримається рівновага світових цін і доступність харчових продуктів у багатьох країнах. Логічно, що інноваційно-стратегічні підходи до розвитку підприємств сприяють зміцненню продовольчої безпеки в національній та міжнародній площині.

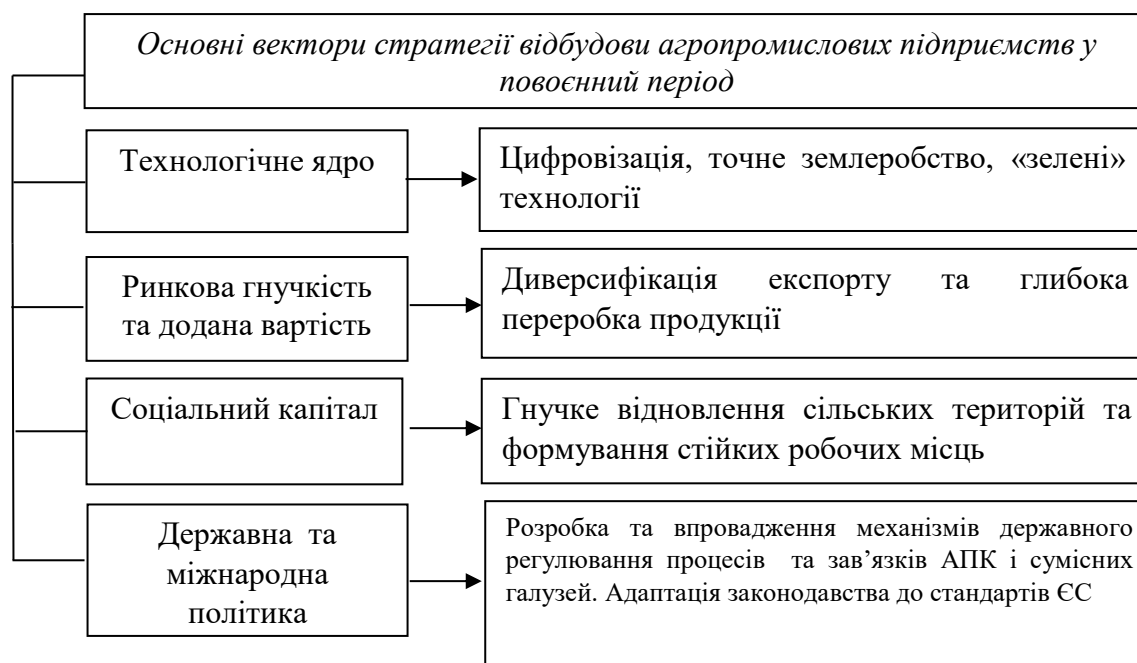
На рис. 1 представлено основні вектори стратегії відбудови агропромислових підприємств у повоєнний час.

Отже, стратегія відбудови агропромислових підприємств України – це не просто повернення до довоєнних показників, а створення принципово нової, високоефективної моделі. Синергетичний ефект такої діяльності полягає в тому, що вказані стратегічні домінанти працюють лише в комплексі. Державна політика створює умови для інвестицій у технологічне ядро, що дозволяє виробляти якісний продукт для ринкової гнучкості, а прибутки від цього спрямовуються на розвиток соціального капіталу.

Варто зазначити, що у повоєнний період вітчизняні агропромислові підприємства функціонуватимуть в умовах суттєвих економічних дисбалансів, зумовлених руйнуванням виробничої інфраструктури, скороченням інвестиційних ресурсів, зростанням витрат та нестабільністю ринкового середовища. Враховуючи той факт, що повоєнне відновлення аграрного сектору відбуватиметься не у вакуумі, а в епіцентрі глибоких структурних розривів, що змушує підприємства відмовлятися від інерційних сценаріїв розвитку на користь гнучких інтелектуальних систем, більш детально зупинимося на зазначених дисбалансах та їхньому впливі на роботу агропромислових підприємств, а саме:

1. Інфраструктурний розрив та дефіцит капіталу. Відомо, що десятиліттями вітчизняний агробізнес вибудовувався навколо монументальних об'єктів, таких, як гігантські лінійні елеватори та жорстко централізовані логістичні хаби. Масштабні руйнування фізичних активів перетворили ці капіталомісткі

об'єкти на точки вразливості. Прямі збитки підсилюються «вимиванням» обігових коштів, що робить класичну капітальну відбудову за зразком минулого фактично неможливою у короткостроковій перспективі. Концепція AgTech тут трансформується у «спільну економіку», оскільки цифрові платформи дозволяють господарствам кооперуватися, орендуючи високотехнологічну техніку за принципом економіки спільного використання (або шерингової економіки) [2, 7], що знімає тягар володіння дорогими активами з балансу підприємства.

Рис. 1. Система стратегічних домінант повосної реконструкції вітчизняних агропромислових підприємств
Джерело: складено автором.

2. Інвестиційна апатія та цифрова прозорість. Оскільки повоєнне середовище характеризується високим «порогом страху» з боку фінансових інституцій, то безпекові ризики та валютні коливання роблять агросектор зоною невизначеності. Класичні інструменти кредитування під заставу майна втрачають дієвість, оскільки саме майно перебуває під постійною загрозою або знецінене. Виникає ситуація де капітал є, але він боїться заходити в непрозору систему. Технології Big Data стають новим чинником довіри.

3. Економічні «ножиці» (зростання витрат при обмеженні доходів). Сучасний аграрій опинився в пастці між глобальною інфляцією на ресурси та локальною складністю збуту. Стрімке подорожчання енергоносіїв та добрив суттєво підвищує собівартість продукції. Водночас логістичні витрати «з'їдають» значну частку прибутку, роблячи вирощування масових культур (пшениці чи кукурудзи) за старими технологіями економічно збитковим. Виходом з такої ситуації є перехід до мікрохірургічної точності. Системи точного землеробства перетворюють поле на матрицю, де кожна рослина отримує рівно стільки ресурсу, скільки потребує.

4. Нестабільність ринкового середовища. Традиційні стратегії «сіємо те, що сіяли завжди» більше не працюють. Логістичні коридори блокуються, а глобальні тренди попиту змінюються швидше, ніж дозріває врожай. Нестабільність ринкового середовища унеможливує довгострокове планування. Будь-яка помилка у виборі культури або термінів реалізації може стати фатальною для підприємства з обмеженим фінансовим ресурсом. Впровадження предиктивної аналітики (прогнозування на основі даних) дозволяє моделювати майбутнє. Використовуючи алгоритми для аналізу світових ринків та локальних умов, підприємства можуть створювати сценарії «що, якщо». Це дає можливість миттєво адаптувати сівозміну під актуальний попит та обирати найбільш вигідні вікна для збуту, перетворюючи хаос на керований процес.

В умовах повоєнних дисбалансів агропідприємство має перетворитися з «виробника сировини» на «виробника даних та доданої вартості». Саме інтелектуалізація виробництва та використання даних дозволять агробізнесу зберегти стійкість там, де пасують класичні підходи

Тим не менш, формуючи значну частку валової доданої вартості, суму експортних надходжень і забезпечуючи мультиплікативний ефект для суміжних галузей, аграрний бізнес тривалий час залишається стратегічною складовою національної економіки України.

За таких умов формування інноваційно-стратегічних орієнтирів, зорієнтованих на підвищення ефективності фінансових, виробничих та інвестиційних ресурсів стабільно залишається головним завданням економічного розвитку агропромислових підприємств. При чому інновації розглядаються не лише як

технологічні нововведення, а як економічний інструмент зростання продуктивності праці, зниження виробничої та повної собівартості продукції, підвищення прибутковості та фінансової стійкості підприємств.

З метою систематизації основних напрямів інноваційно-стратегічного розвитку агропромислових підприємств у повоєнний період вважаємо доцільним узагальнити їх у табличній формі (табл. 1), що дозволяє відобразити взаємозв'язок між стратегічними орієнтирами, інноваційними механізмами їх реалізації та очікуваними економічними результатами.

Дослідження представлених у таблиці орієнтирів підтверджує їхню значущість для економіки підприємства.

Таблиця 1

Інноваційно-стратегічні орієнтири розвитку агропромислових підприємств

Стратегічний орієнтир	Сутність орієнтиру	Значущі інноваційні інструменти
Відновлення виробничого потенціалу	Відбудова зруйнованої інфраструктури, техніки та виробничих потужностей	Інвестиційні проекти, державно-приватне партнерство, сучасна агротехніка
Технологічна модернізація	Перехід до сучасних технологій вирощування та переробки продукції	Точне землеробство, автоматизація, дрони, IoT
Цифровізація управління	Запровадження цифрових рішень в управлінні та плануванні	ERP-системи, Big Data, цифрові платформи
Інноваційна логістика та експортна адаптація	Оптимізація логістичних маршрутів та вихід на нові ринки	Логістичні хаби, мультимодальні перевезення, експортні платформи
Екологізація виробництва	Орієнтація на сталий та екологічно безпечний розвиток	Органічне землеробство, енергоефективні технології, біоенергетика
Диверсифікація діяльності	Розширення видів продукції та напрямів бізнесу	Агропереробка, нішеві культури, агротуризм
Розвиток людського капіталу	Підвищення кваліфікації персоналу та управлінських кадрів	Освітні програми, тренінги, дуальна освіта
Інституційна та фінансова підтримка	Залучення фінансування та підтримки з боку держави і донорів	Гранти, кредити, програми ЄС, міжнародні фонди
Управління ризиками та безпекою	Адаптація до військових, кліматичних та ринкових ризиків	Страховання, сценарне планування, резервні стратегії
Забезпечення продовольчої безпеки	Стабільне виробництво стратегічно важливої продукції	Інноваційні агротехнології, державне регулювання

Джерело: складено автором на основі [1, 4, 5, 6, 9].

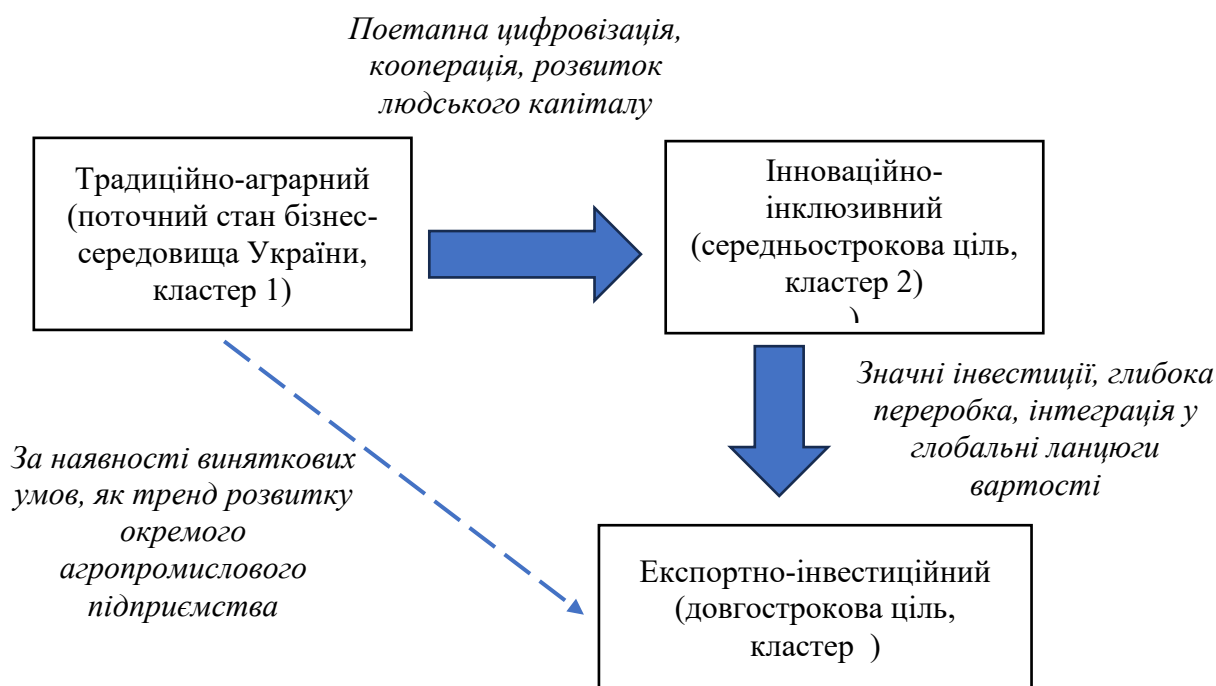
Зокрема, їх впровадження сприяє системному оновленню ресурсної бази, інтенсифікації інвестиційних процесів та зростанню ринкової стійкості суб'єктів агробізнесу. Комплексне впровадження інновацій дозволяє оптимізувати структуру витрат, забезпечити зростання рентабельності виробництва та підтримувати стабільність фінансових результатів.

На наше глибоке переконання, особливу роль у повоєнний період відіграють інструменти цифровізації управління та стратегічного планування, які сприяють зниженню транзакційних витрат, підвищенню якості управлінських рішень і прозорості фінансово-економічних процесів. Водночас екологічно орієнтовані інновації та диверсифікація діяльності агропромислових підприємств створюють додаткові джерела доходів, знижують рівень підприємницьких ризиків і підвищують інвестиційну привабливість галузі. Таким чином, для відновлення аграрної сфери у повоєнний час критично важливо використовувати інноваційно-стратегічні орієнтири, оскільки саме вони забезпечують збільшення доданої вартості та трансформують національну економіку у фінансово стійку структуру.

Оскільки результати проведеного кластерного аналізу засвідчили, що агропромисловий сектор України досить тривалий період (досліджувався 2018-2024 рр.) наразі відповідає традиційно-аграрному (перехідному) типу розвитку, цей факт обумовлює у повоєнний період обмежену інноваційну спроможність та високу залежність від екстенсивних чинників зростання. За таких умов пріоритетними інноваційно-стратегічними орієнтирами стають поетапна цифровізація виробничих процесів, впровадження ресурсозберігаючих і «зелених» технологій, а також модернізація базових елементів аграрної інфраструктури. Специфіка повоєнного періоду посилює роль агропромислових підприємств у забезпеченні продовольчої безпеки, збереженні зайнятості та стабілізації соціально-економічного стану сільських територій. Водночас домінування сировинної моделі та низький рівень глибокої переробки формують підвищені ризики залежності від цінової кон'юнктури світових ринків і логістичних обмежень.

Тож представляється доцільним розглянути траєкторії переходу агропромислових підприємств України, зважаючи на особливості бізнес-середовища, з кластера 1 до кластера 2 або 3, обґрунтувати їх умовну досяжність, а також інструменти забезпечення та розвитку та ризики (рис. 2).

Зазначимо, що перехід України до експортно-інвестиційного типу розвитку агропромислового сектору є стратегічно привабливим, проте обмежено доступним у коротко- та середньостроковій перспективі. Реалізація такого сценарію потребує значних інвестицій, стабільного безпечного середовища та розвинених інституцій державної підтримки.

Рис. 2. Основні траєкторії переходу агропромислових підприємств України між кластерами та їхня умовну досяжність

За відсутності завершеного етапу інноваційно-інклюзивної трансформації існує ризик закріплення сировинної моделі та зростання соціально-економічних дисбалансів. Відтак кластер 3 доцільно розглядати як довгострокову ціль розвитку АПК України, реалізація якої можлива за умови поетапного проходження проміжних етапів модернізації.

Таким чином, для України найбільш реалістичною траєкторією повоєнного розвитку агропромислових підприємств є перехід від традиційно-аграрного до інноваційно-інклюзивного кластера з подальшим формуванням передумов для експортно-інвестиційної моделі у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Запропонована матриця інноваційно-стратегічних орієнтирів демонструє, що стратегія відбудови агропромислових підприємств в Україні має бути кластерно-диференційованою, а не універсальною. В той же час побудова основних траєкторій переходу агропромислових підприємств з кластеру до кластеру як перспектива підкреслює зв'язок між результатами кластерного аналізу та формуванням інноваційно-стратегічних орієнтирів. В практичній площині вони можуть бути використані як основа для розробки як державної чи регіональних програм підтримки аграрної політики, так і орієнтиром розвитку на рівні окремих агропідприємств та їх інтеграційних утворень.

Застосування кластерного структурування суб'єктів агропромислового сектору дозволило обґрунтувати диференційований підхід до формування інноваційно-стратегічних пріоритетів їхнього розвитку в умовах повоєнного відновлення. У ході дослідження встановлено, що результативність стратегій ревіталізації безпосередньо залежить від рівня конвергенції між типом розвитку підприємств, інституційними параметрами середовища та обраними векторами структурної трансформації.

Доведено, що державне регулювання та адаптація вітчизняного законодавства до стандартів ЄС виступають домінуючими системоутворюючими чинниками повоєнної трансформації АПК, що підтверджує доцільність впровадження кластерно-орієнтованої політики відбудови. Результати аналізу вказують на тяжіння аграрного сектору України до експортно-інвестиційної моделі, що зумовлює необхідність інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості через впровадження високотехнологічних «зелених» рішень та цифровізацію. З огляду на високу вразливість галузі до геополітичних, логістичних та інвестиційних ризиків у повоєнний період, актуалізується роль держави як ключового партнера у сфері страхування ризиків та гармонізації регуляторного поля. Інноваційний розвиток агропромислових підприємств у повоєнний час є трансформацією із суто технічного процесу в інтелектуальний.

Література

1. Бойко Л., Бойко В. Сучасний стан агробізнесу в Україні та його ревіталізація у післявоєнний період. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2023. № 16. С. 55–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.7>

2. Гончаренко О. Глобальний вимір шерингової економіки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Серія: Економічні науки. 2025. № 1 (138). С. 23–41. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2025\(138\)02](https://doi.org/10.31617/3.2025(138)02)
3. Жегус О., Давиденко В. Стратегічні імперативи інноваційного розвитку аграрного сектору України як основи його резильєнтності. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-23>
4. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи: монографія / Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуняк О.Г. та ін. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2014. 516 с.
5. Негрей М.В., Трофімцева О.В. Аналіз функціонування аграрного сектору України в умовах війни. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Економічна». 2022. № 102. С. 49–56. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-102-06>
6. Прокопишин, О., Полегенька, М., & Жидовська, Н. Інноваційні стратегії розвитку агробізнесу України в післявоєнний період. *Вісник Львівського національного університету природокористування*. Серія Економіка. 2023. Вип. 30, С. 33–37. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2023.30.033>
7. Рагулич О.Ю., Зайцев О.Г. Економіка спільного споживання: сутність і тенденції розвитку. *Молодий вчений*. № 11 (75). листопад, 2019 р. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-128>
8. Савицький Е. Сучасні реалії інноваційного розвитку підприємств агробізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56>
9. Хахула Б. В. Інновації як чинник прискорення науково-технічного прогресу в аграрному секторі України. *Агросвіт*. 2022. № 9-10. С. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.79>

References

1. Boiko, L., & Boiko, V. (2023). Suchasnyi stan ahrobiznesu v Ukraini ta yoho revitalizatsiia u pislivoienni period [Current state of agribusiness in Ukraine and its revitalization in the post-war period]. *Tavriskiyi naukoviy visnyk. Seriya: Ekonomika*, (16), 55–61. <https://doi.org/10.32832/2708-0366/2023.16.7>
2. Honcharenko, O. (2025). Hlobalnyi vymir sherynhovoi ekonomiky [Global dimension of the sharing economy]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. Seriya: Ekonomichni nauky*, 1(138), 23–41. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(138\)02](https://doi.org/10.31617/3.2025(138)02)
3. Zhehus, O., & Davydenko, V. (2024). Stratehichni imperatyvy innovatsiinoho rozvytku ahrranoho sektoru Ukrainy yak osnovy yoho rezylentnosti [Strategic imperatives of innovative development of the agricultural sector of Ukraine as the basis of its resilience]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-23>
4. Lupenko, Yu. O., Malik, M. Y., Shpykuliak, O. H., et al. (2014). *Innovatsiine zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy: problemy ta perspektyvy* [Innovative support for the development of agriculture in Ukraine: problems and prospects] (Monograph). NSC "IAE".
5. Nehei, M. V., & Trofimtseva, O. V. (2022). Analiz funktsionuvannia ahrranoho sektoru Ukrainy v umovakh viiny [Analysis of the functioning of the agricultural sector of Ukraine in war conditions]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «Ekonomichna»*, (102), 49–56. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-102-06>
6. Prokopyshyn, O., Polehenka, M., & Zhydovska, N. (2023). Innovatsiini stratehii rozvytku ahrobiznesu Ukrainy v pislivoienni period [Innovative strategies for the development of agribusiness in Ukraine in the post-war period]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu pryrodokorystuvannia. Seriya Ekonomika*, (30), 33–37. <https://doi.org/10.31734/economics2023.30.033>
7. Rahulych, O. Yu., & Zaitsev, O. H. (2019). Ekonomika spilnoho spozhyvannia: sutnist i tendentsii rozvytku [Sharing economy: essence and development trends]. *Molodyi vchenyi*, 11(75), 558–562. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-128>
8. Savytskyi, E. (2021). Suchasni realii innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv ahrobiznesu v Ukraini [Modern realities of innovative development of agribusiness enterprises in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56>
9. Khakhula, B. V. (2022). Innovatsii yak chynnyk pryskorennia naukovo-tekhnichnoho prohresu v ahrranomu sektori Ukrainy [Innovations as a factor in accelerating scientific and technical progress in the agricultural sector of Ukraine]. *Ahrosvit*, (9-10), 79–85. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.79>